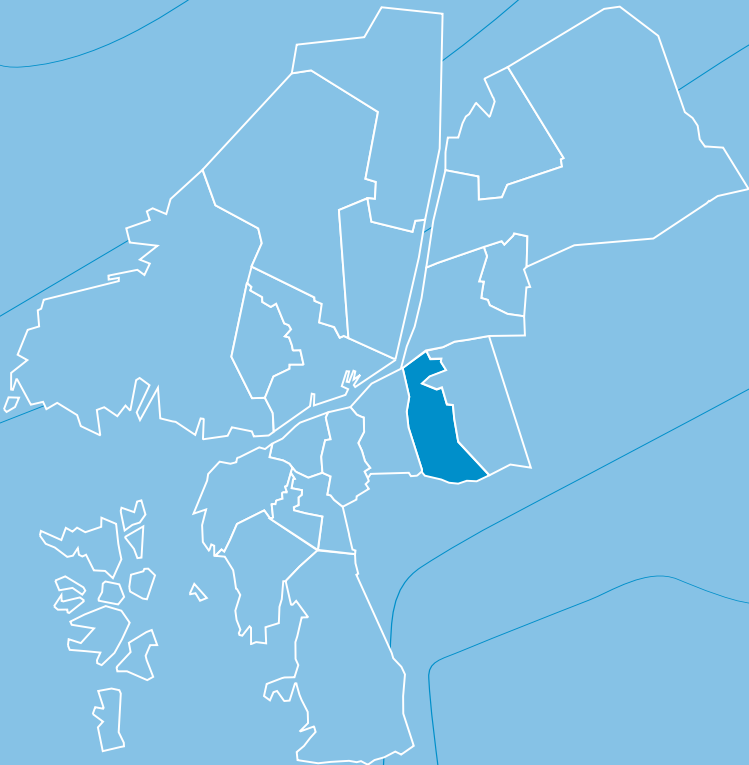
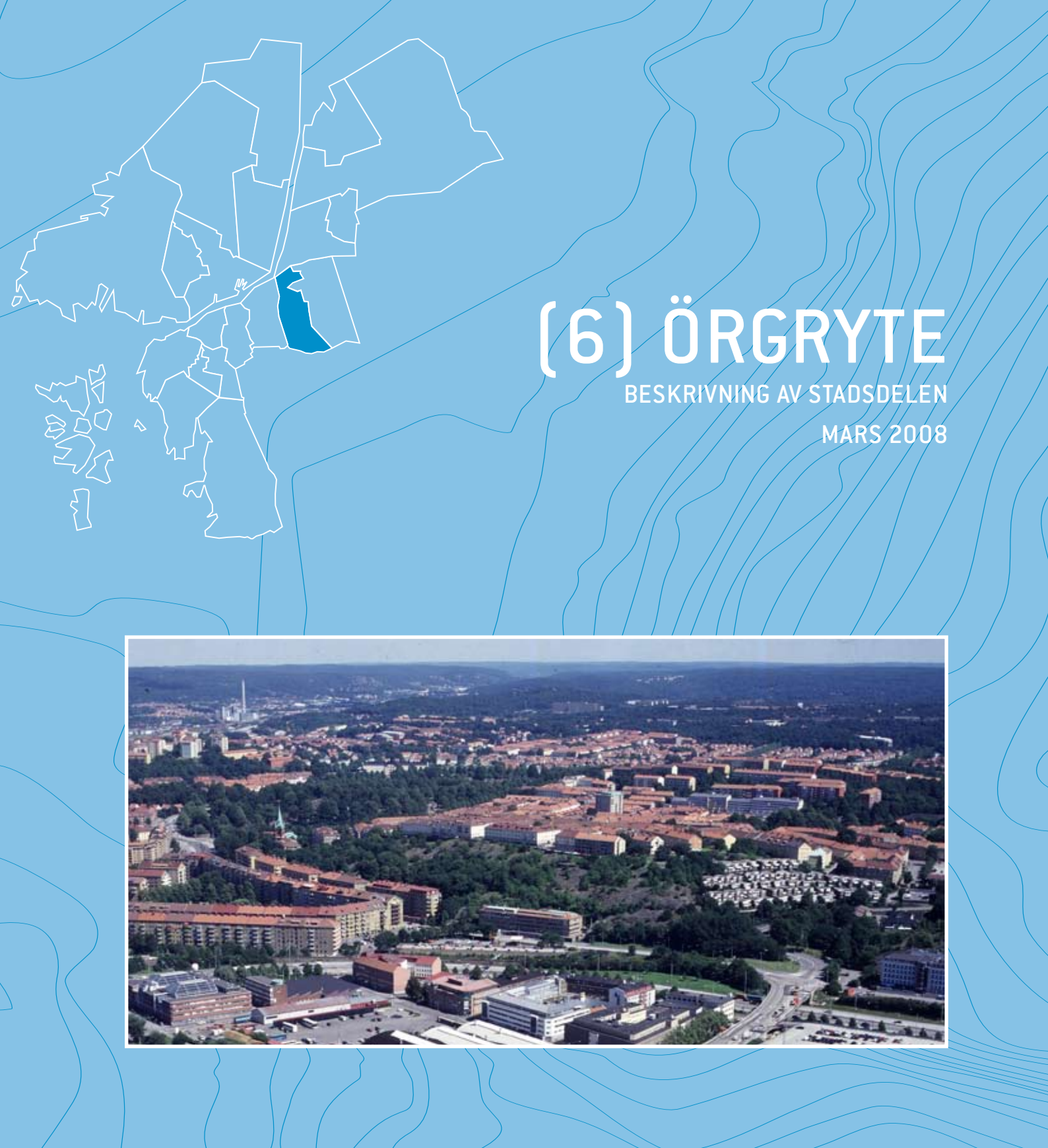

(6) ÖRGRYTE

BESKRIVNING AV STADSDELEN

MARS 2008

ARBETSGRUPP FÖR BESKRIVNING AV STADSDELEN (6) ÖRGRYTE

**STADSBYGGNADSKONTORET, DISTRIKT SÖDER: CHRISTIAN JÖNSSON
STADSDELSFÖRVALTNINGEN ÖRGRYTE: INGER SAND**

**FOTO: KRISTER ENGSTRÖM, ELENOR NILSSON, KJELL HOLMNER, VICKI MAIER OCH STADSBYGGNADSKONTORET. ILLUSTRATIONER OCH
KARTOR: WSP SVERIGE AB, PARK- OCH NATURFÖRVALTNINGEN OCH STADSBYGGNADSKONTORET.**

**PROJEKTLEDARE SAMTLIGA 21 STADSDELSVISA BESKRIVNINGAR
STADSBYGGNADSKONTORET, ÖVERSIKTSPLANEAVDELNINGEN**

ETT LOKALT PERSPEKTIV

BESKRIVNINGEN AV STADSDELEN - ETT UNDERLAG FÖR PLANERING

Stadsbyggandet innehåller flera perspektiv, dels det lokala genom den enskildes livsmiljö, dels det övergripande utifrån hela staden och även Göteborgsregionens utveckling. Beskrivningar utifrån det lokala perspektivet har tagits fram för varje stadsdelsnämndsområde och är underlag för planering av stadens utveckling och utbyggnad. Syftet är att förstå de olika stadsdelarnas särskilda karaktärer, styrkor och behov samt att ge ett kunskapsunderlag och en introduktion till stadsdelens liv och miljöer. De stadsdelsvisa beskrivningarna är värdefulla som introduktion till stadsdelen för stadens invånare, kommunala förvaltningar, företag och m fl.

Beskrivningarna (tidigare kallade lokala program) har tagits fram under 2006-07 i samarbete mellan Stadsbyggnadskontoret och de 21 stadsdelsförvaltningarna. Beskrivningarna finns tillgängliga på Stadsbyggnadskontorets hemsida och finns även på stadsdelsförvaltningarna samt på Stadsbyggnadskontoret.

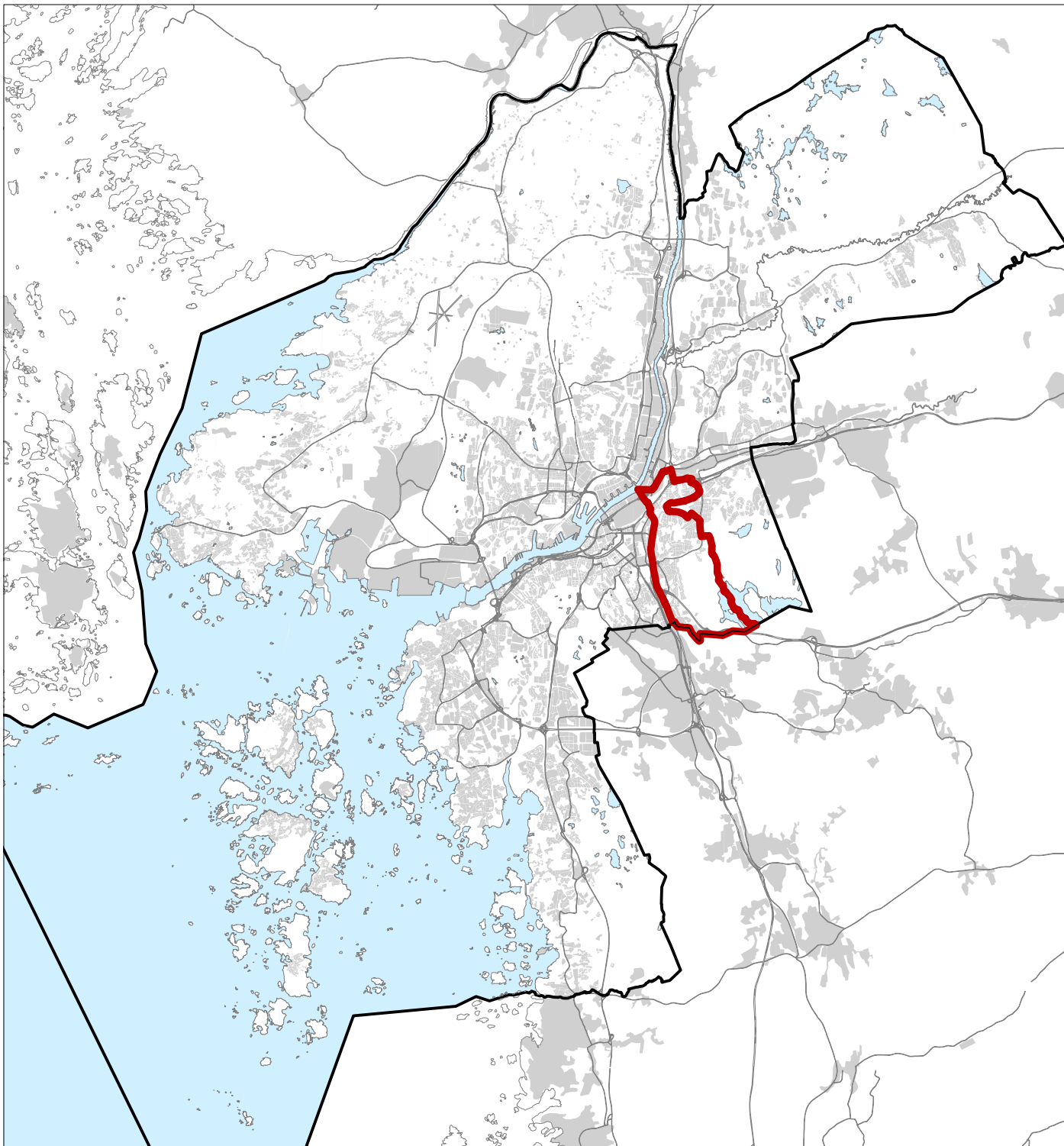
Lokala program togs först fram som underlag till ÖP99. I uppdraget att ta fram en ny översiktsplan, som formulerades av kommunstyrelsen juni 2005, angavs att även de lokala programmen för de 21 stadsdelsnämndernas områden skulle ses över.

SAMRÅDET

Förslaget till översiktsplan, ÖPXX, var ute på samråd under våren 2007. Lokala program var en del av underlagsmaterialet i samrådshandlingen. Många diskuterade översiktsplaneförslaget och sammanlagt inkom cirka 210 yttranden. En del av dem berörde de stadsdelsvisa beskrivningarna. Efter samrådet har beskrivningarna justerats och aktualiserats. En information om de färdiga handlingarna hölls för Byggnadsnämnden i mars 2008.

Ylva Löf
Översiktsplanechef

Lisa Wistrand
Projektledare

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	6
ÖRGRYTES ROLL I STADEN	8
Örgryte som en del av Göteborg	8
Utvecklingstendenser och behov i Örgryte	8
STATISTIK ÖRGRYTE (6)	12
ATT LEVA I ÖRGRYTE	14
Befolkning	14
Bostäder	14
Kommunal service	14
Kommersiell service	17
Kultur, fritid och rekreation	18
Utvecklingstendenser och behov	19
NÄRINGSLIVET I ÖRGRYTE	22
Näringslivets struktur	22
Områden för verksamheter	22
Kommunikationer	23
Utvecklingstendenser och behov	23
DEN FYSISKA MILJÖN I ÖRGRYTE	26
Historik och kulturmiljö	26
Naturlandskapet	26
Stadsdelens struktur	27
Trafik och kommunikationer	32
Utveckling och förändring	35
Utvecklingstendenser och behov	36

SAMMANFATTNING

ÖRGRYTES ROLL I STADEN

Örgryte ligger öster om Göteborgs centrum i ett halvcentralt läge. Stadsdelen är populär som bostadsstadsdel och det är både nära till de centrala delarna av staden och till naturområdena kring Delsjöarna och Härlanda tjärn.

I tre väderstreck är Örgryte omgivet av trafikleder: E6 och Väst kustbanan (delvis i tunnel) i väster, E20 och Västra stambanan i norr och riksväg 40 i söder. Trafiklederna kan ibland få barriäreffekter t.ex. vid kommunikation in mot centrum.

Österut ligger Härlanda stadsdel, med vilken Örgryte delar Delsjöområdet. Även Mölndals, Partille och Härlanda kommuner berörs av det stora naturområdet, av vilket cirka hälften är naturreservat.

ATT LEVA I ÖRGRYTE

Örgrytes befolkning har ökat de senaste femton åren och prognoserna visar att detta kommer att fortsätta. Idag har Örgryte cirka 33 800 invånare. Efterfrågan på fler bostäder finns, liksom behov av ökad service – både offentlig och kommersiell.

Idag är Örgrytes bostadsbestånd relativt väl fördelat beträffande lägenhetsstorlekar, upplåtelseformer och hustyper. Lägenheter i hus med hiss behövs dock.

Den kommunala servicen i Örgryte sköts av stadsdelsnämnden och dess stadsdelsförvaltning. Nämnden ansvarar för verksamheterna inom områdena förskola, skola, individ- och familjeomsorg, verksamheter för funktionshindrade, äldreomsorg samt kultur och fritid.

Den kommersiella servicen är relativt god, som den ofta är i halvcentrala lägen. Butiker m.m. är i viss mån koncentrerade till några centrumbildningar, t.ex. Olskrokstorget och S:t Sigfrids plan.

Delsjöområdet är en stor tillgång för Örgrytes invånare, men även för resten av staden. Här finns stora rekreationsmöjligheter, t.ex. löpning, ridning, tennis, motionscentral, badplatser, elljusspår, skidbacke m.m.

NÄRINGSLIVET I ÖRGRYTE

Örgrytes näringsliv är geografiskt mest koncentrerat till två större områden: Kallebäck i söder och Olskroken i norr. I dessa områden håller de större verksamheterna till, t.ex. Arla och SAAB Ericsson Space i Kallebäck. I stadsdelens bostadsdominerade delar finns det också inslag av näringsverksamheter. Detta skulle dock kunna utvecklas mer, i syfte att få en mer funktionsblandad stadsdel.

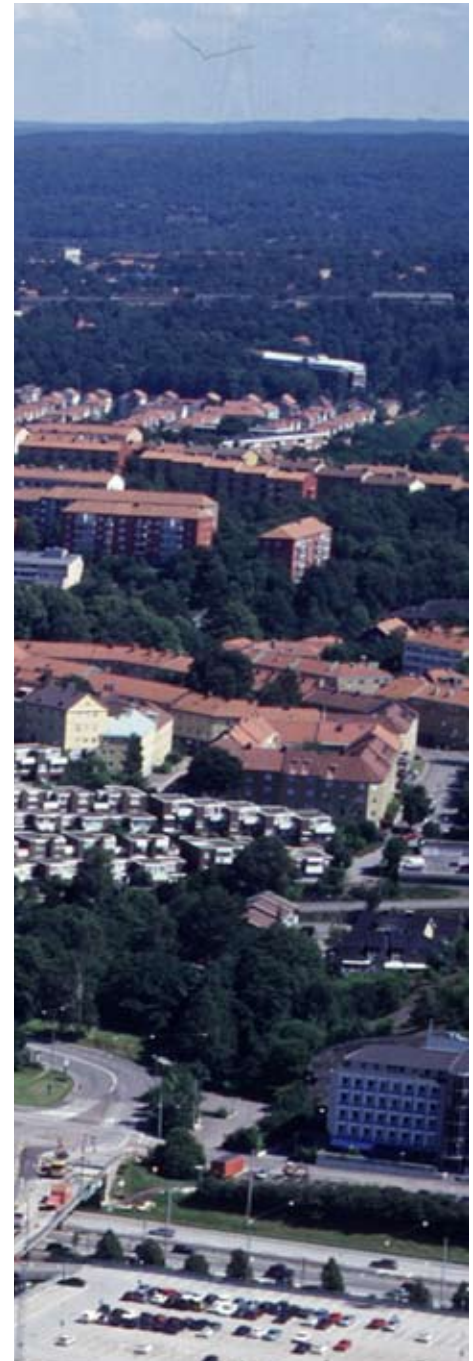
DEN FYSISKA MILJÖN I ÖRGRYTE

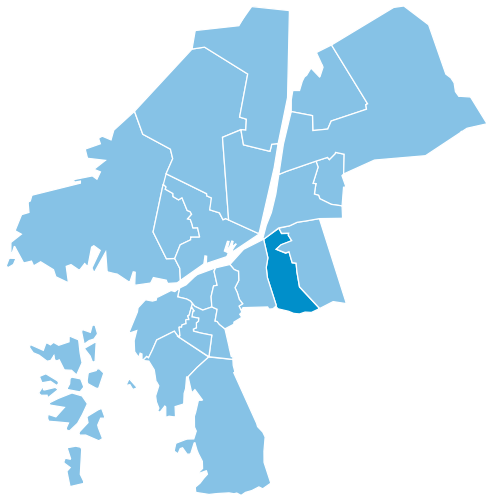
Örgryte har en varierad struktur, med en stor blandning av bebyggelsestyper från olika tidsperioder. I delar kan Örgryte anses vara mer eller mindre färdigbyggt, men vissa kompletteringsprojekt har genomförts och ytterligare några är aktuella.

Stadsdelen har gamla anor så långt tillbaka som till 1200-talet. Området var länge landsbygd, men fick ett uppsving när Göteborg anlades 1621. Många rika personer från staden byggde sig ett lantställe i Örgryte. Den fristående Örgryte kommun införlivades med Göteborg 1922.

Stadsdelens fysiska miljö karaktäriseras mycket av de många bostadsområdena i olika former som sluten kvartersstad, öppen kvartersstad, grannskapsstad, småskalig och storskalig bebyggelse. Det finns också omfattande trafikområden, institutionsområden samt utpräglade områden för verksamheter. Naturområden finns också, främst representerat av Delsjöområdet.

Sedan ÖP99 har en del projekt i den fysiska miljön genomförts, bl.a. har stadsdelen kompletterats med cirka 100 bostäder. Det finns dessutom relativt många projekt som är på gång eller på planeringsstadiet som bostadbyggnad, trafikprojekt och översyn av stadsmiljön.

- Örgryte ligger i de östra delarna av Göteborg, nära centrum och naturen.
- Örgryte är främst en populär bostadsstadsdel.
- Områden för verksamheter finns i norr och söder.
- Det finns ett förändringstryck på stadsdelen, t.ex. för bostäder.
- Örgryte är kringgärdad av trafikleder: E6, E20, riksväg 40 och järnvägar.
- Befolkningen har ökat och detta bedöms fortsätta.
- Delsjöområdet är en mycket stor resurs, både för Örgryte men även för hela Göteborg och grannkommunerna.
- Stadsdelens norra delar berörs av de stora trafikprojekten Marieholmstunneln och Partihallsförbindelsen.

ÖRGRYTES ROLL I STADEN

ÖRGRYTE SOM EN DEL AV GÖTEBORG

Örgryte ligger direkt öster om Göteborgs centrum och präglas till viss del av närheten till centrum. Historiskt har delar av Örgryte varit boplatz åt stadens rika män som byggde sommarställen i stadsdelen, och fortfarande domineras bebyggelsen av bostäder, fast nu med en betydligt mer blandad befolkning.

Utöver bostadsområdena finns det områden för verksamheter i stadsdelens norra och södra delar (Olskroken/Gamlestadens respektive Kallebäck). Även trafikområden av stora mått är karaktäristiskt för Örgryte. E6 passerar förbi, liksom E20 och riksväg 40. Järnvägsspår mot Borås och Stockholm kompletterar bilden av Örgryte som omgivet av trafikutor och verksamhetsområden, som kan vara barriärer för transporter till och från stadsdelen.

Men Örgryte gränsar också till Delsjöreservatet, ett stort naturområde som även sträcker sig in i stadsdelen Härlanda samt Mölndals, Partille och Härryda kommuner. Delsjöområdet är en stor resurs för hela Göteborg.

Örgryte är dock först och främst en populär bostadsstadsdel, med bra kommunikationer och närhet till både centrum och naturområde.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV I ÖRGRYTE

Befolkning

Örgrytes befolkning har ökat de senaste åren och prognoserna pekar på att ökningen kommer att fortsätta. De nya invånarna behöver tas omhand på många olika sätt med bostäder, service, rekreation, arbete etc.

Bostäder

Det är idag ett relativt stort förändringstryck på stadsdelar i halvcentrala lägen, som Örgryte. Målet att bygga fler bostäder i Göteborg påverkar alla stadsdelar.

Andelen tillgängliga lägenheter med hiss behöver ökas för att överensstämma med dagens krav på tillgänglighet, t.ex. för att göra det möjligt för äldre att bo kvar hemma längre.

Kommunal service

Den förväntade ökningen av antal förskolebarn innebär att det behövs fler platser i förskolan. Detta leder till behov av mer förskolelokaler.

Antalet skolbarn förväntas minska vilket kan leda till minskat behov av skollokaler. Vissa av skolorna är i behov av renovering.

Det är framöver aktuellt av bygga om och/eller renovera några av de kommunala äldreboendena.

Kommersiell service

Det finns ett lokalt behov av att bevara och stärka möjligheterna till bra närservice och därigenom också behålla de lokala torgen som mötesplatser.

Kultur, fritid och rekreation

Örgryte har tillsammans med Härlanda byggt ett nytt kulturhus vid Härlanda Park, med bl.a. stadsdelsbibliotek.

Stadsdelen har behov av en centralt placerad idrottshall/allaktivitetshus.

Delsjöområdet är mycket viktigt för friluftslivet och grönstrukturen i stort.

Områden för verksamheter

I Olskroken och Gamlestaden kan näringslivet ges bra möjligheter att utvecklas. Området kan också kompletteras med bostäder.

Området där Sveriges Television och Sverigs Radio har funnits kommer på sikt att förändras. Den framtida markanvändningen behöver vägas mot olika behov.

Ytterligare arbetsplatser borde lokaliseras till Örgryte för att bättre blanda bostäder och icke-störande verksamheter.

Kommunikationer

Örgrytes norra delar kommer att påverkas av de stora trafikprojekten Marieholms-tunneln och Partihallsförbindelsen.

Stadens struktur

Det är viktigt att bevara och utveckla stadsdelens olika karaktärer.

Ytterligare arbetsplatser borde lokaliseras till Örgryte för att bättre blanda bostäder och icke-störande verksamheter.

Delsjöområdet är mycket viktigt för friluftslivet och grönstrukturen i stort.

Trafik och kommunikationer

Cykelvägnätet i stadsdelen behöver utvecklas, inklusive kopplingar till andra delar av staden.

Örgryte gamla kyrka är ett känt landmärke, synligt bl.a. från E6. Kyrkan stod klar 1748.

Bostadsområdet Pauli backe är tidstypiskt – ritat av White arkitekter och färdigt 1978.

Jakobsdal består av fyra storgårdskvarter, belägna på en höjd i ett väl synligt läge.

VILL DU VETA MER?

- Budget 2008 för SDN Örgryte
- Årsrapport 2007 för SDN Örgryte
- ÖP99 – Översiktsplan för Göteborg;
Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret.
- Stadsdelsförvaltningen i Örgryte:
Telefon: 031-365 60 00
Fax: 031-365 63 13
www.orgryte.goteborg.se
- Stadsbyggnadskontoret
Telefon: 031-368 00 00
www.stadsbyggnad.goteborg.se
- Fastighetskontorets hemsida:
www.fastighetskontoret.goteborg.se
- Trafikkontorets hemsida:
www.trafikkontoret.goteborg.se
- Miljöförvaltningens hemsida:
www.miljo.goteborg.se
- Park- och Naturs hemsida:
www.parkochnatur.goteborg.se
- Idrott- och Förenings hemsida:
www.ioff.goteborg.se
- Göteborgs Stads hemsida:
www.goteborg.se

Ombyggnad av hållplatser för kollektivtrafiken pågår, bl.a. i syfte att öka tillgängligheten och säkerheten.

Det finns planer på en ny pendeltågsstation längs Norge/Vänerbanan, vid Gamlestadstorget.

Partihallsförbindelsen och Marieholmstunneln, med tillhörande kringanläggningar, är ett mycket stort trafikprojekt som påverkar delar av Örgryte.

Det finns ett behov av att avlasta Gamlestaden från trafik från nordost. Kopplingarna mellan Örgryte och områdena norr om Säveån kan bli bättre.

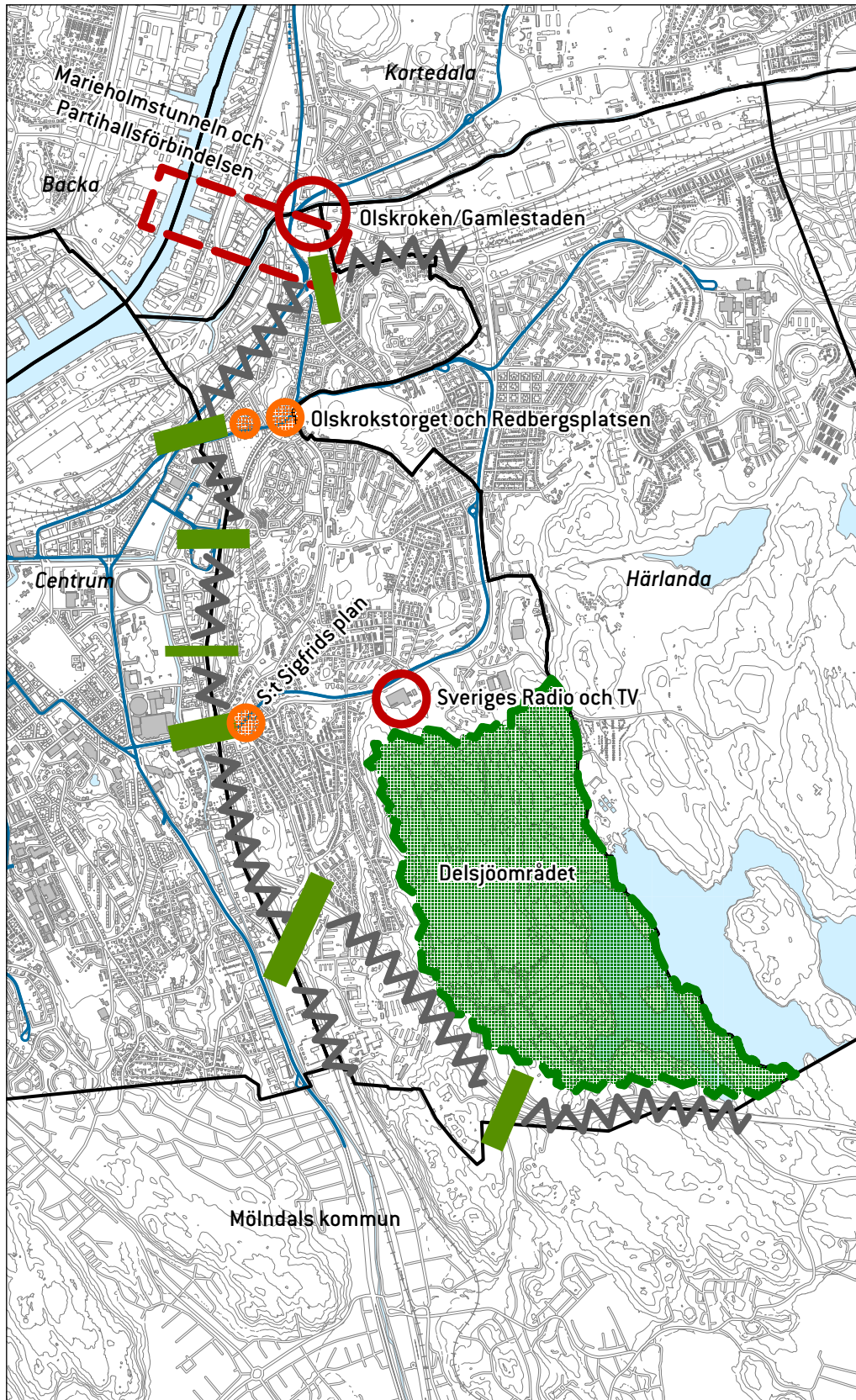
Trafiken på E6 och järnvägen samt de större matargatorna i stadsdelen medför störningar, bl.a. i form av utsläpp och buller. Åtgärder mot detta kan behövas.

Utveckling och förändring

Om dagens förändringstryck fortsätter finns det behov av övergripande studier av hela eller delar av Örgryte.

ÖRGRYTE I GÖTEBORG

Skala 1:40000

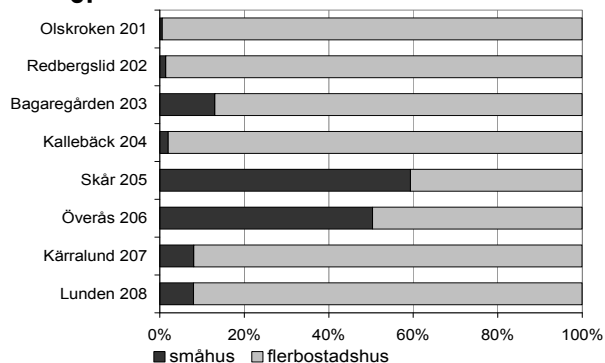

Teckenförklaring

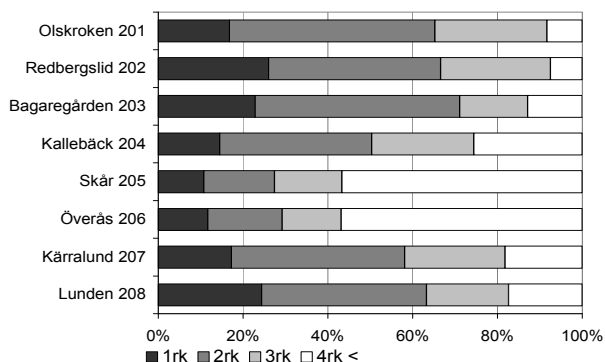
- Barriärer
- Naturområde
- Kopplingar
- Strategiska områden, kortare sikt
- Viktiga punkter i stadsdelen
- Strategiska områden, längre sikt

STATISTIK ÖRGRYTE (6)

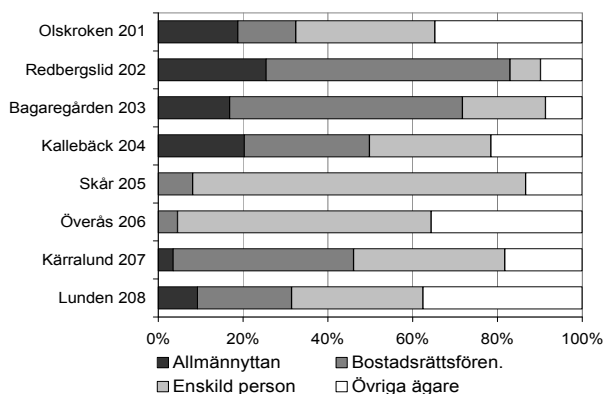
Hustyp 2006

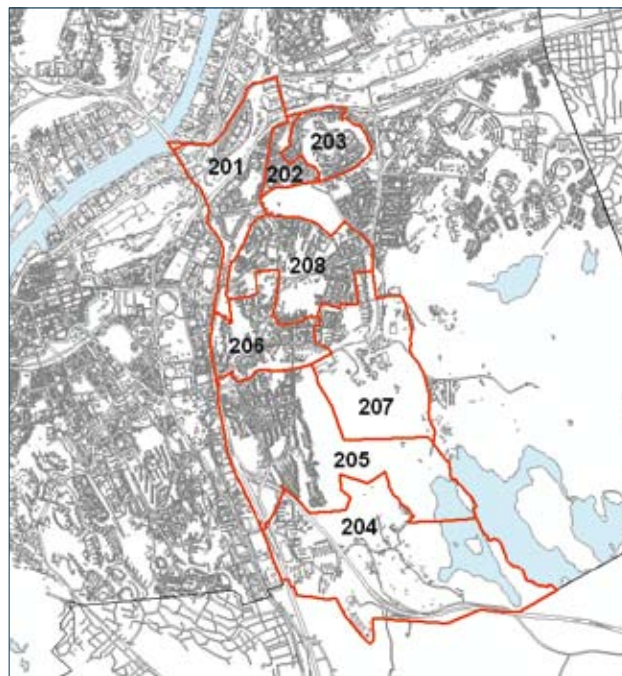
Bostadstorlek 2006

Upplåtelseform 2006

Diagrammen visar bostadsbeståndet 2006, småhus och lägenheter i flerbostadshus, fördelat på primärområden. För mer detaljerad data se <http://www.goteborg.se/statistik>

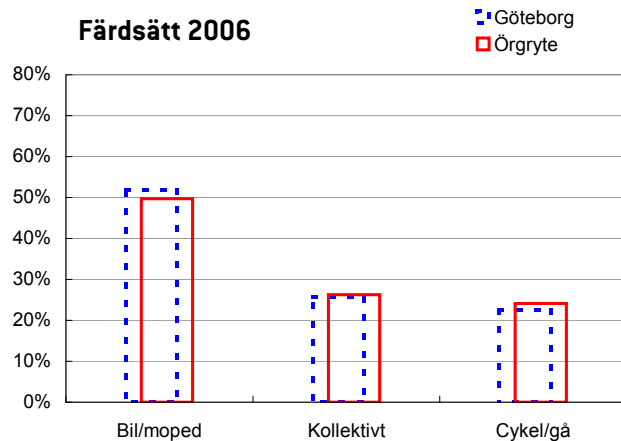
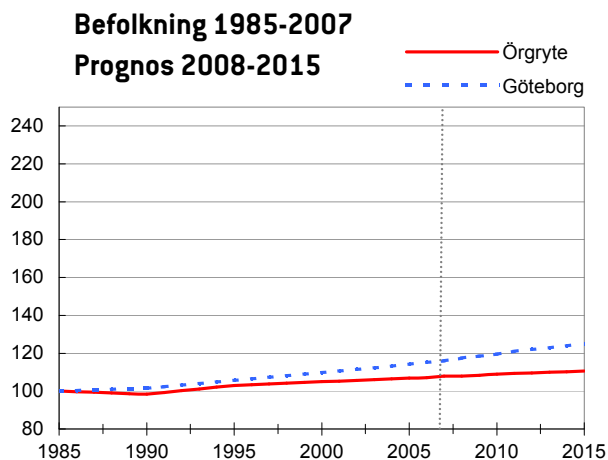
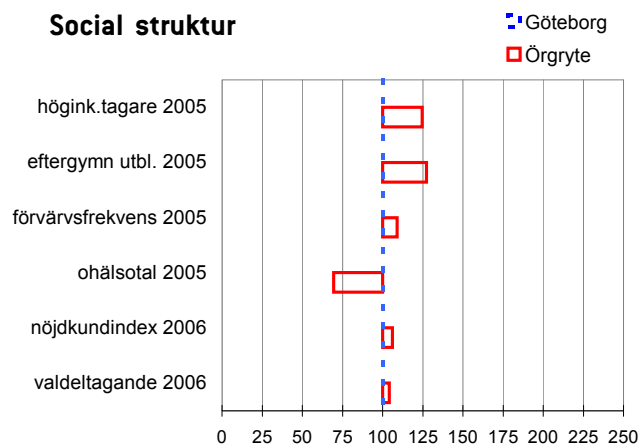
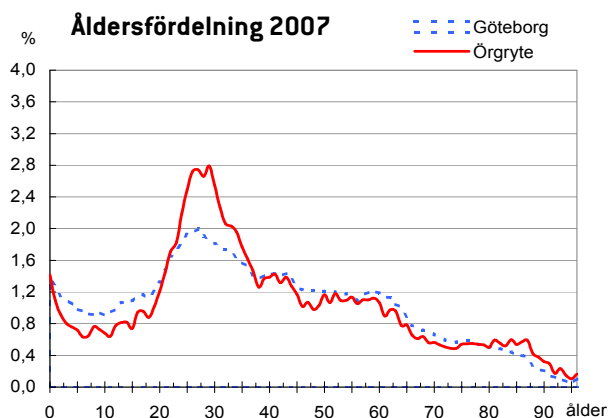
Antal bostäder 2006

201 Olskroken	3 384
202 Redbergslid	1 506
203 Bagaregården	1 992
204 Kallebäck	1 752
205 Skår	1 891
206 Överås	1 078
207 Kärralund	1 309
208 Lunden	6 478
Totalt	19 390

Kartan och tabellen visar stadsdelen med dess primärområden. De tre siffrorna är primärområdets kod. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Folkmängd: 33 842 personer

Landyta: 1 020 ha

Social struktur: Mäts i förhållande till genomsnittet i Göteborg, index=100. Höginkomsttagare 360< tkr/år, Eftergymnasial utbildning 3<års utbildning, Förvärvsfrekvens 25-65 år, Ohälsotal 16-65 år, se Göteborgsbladet, maj 2007. Nöjd kundindex, hur nöjda invånarna är med miljön i sin stadsdel. Se medborgarenkäten 2006. Valdeltagande. Se statistisk årsbok 2007, Göteborg.

Färdsätt 2006: Andelen resor för respektive färdssätt i stadsdelen 2005, jämfört med Göteborg. Se resvaneundersökning 2006.

Åldersfördelning 2007: Andelen av invånarna i varje årtäcksklass i stadsdelen, jämfört med Göteborg. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Befolkning 1985-2007 och prognos: Folkmängdsförändringen i stadsdelen från 1985, jämfört med Göteborg. 1985 är index 100 och utifrån det visas förändringen i femårsintervall. 2008 - 2015 är en prognos. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

- Cirka 33 800 invånare, antalet bedöms öka under de närmaste åren.
- Populär bostadsstadsdel, med närhet både till centrala Göteborg och natur.
- Behov av fler bostäder tillgängliga med hiss.
- Förändringstryck finns, framför allt bostadskompletteringar.
- Nya bostäder har byggts de senaste åren, antalet byggbara platser är få.
- Behov av övergripande avvägningar mellan ytterligare förtätning och grönområden.
- Antalet förskolebarn ökar och antalet skolbarn minskar, vilket gör att lokalbehovet förändras.
- Ombyggnad av äldreboende pågår.
- Idag relativt bra service, koncentrerad till torg och centrumbildningar.
- Nya handelsområden påverkar den bostadsnära servicen.
- Nytt kulturhus, gemensamt med stadsdelen Härlanda, har byggts vid Härlanda Park.
- Nära till Delsjöområdet och Skatås, stora rekreationsvärden.
- Aktivt föreningsliv.
- Behov av en idrottshall i stadsdelen.

ATT LEVA I ÖRGRYTE

BEFOLKNING

I Örgryte bor idag cirka 33 800 personer. Befolkningsmängden är jämfört med 1975 i stort sett oförändrad, men 1980-talets befolkningsminskning har under 1990-talet och fram till 2003 ersatts med en ökning.

Av invånarna år 2005 var knappt 16 % barn och ungdomar under 19 år. Drygt 68 % var i åldrarna 19-64 år, medan 16 % av invånarna var 65 år eller äldre.

BOSTÄDER

Örgryte är ett attraktivt område att bo i med närhet såväl till centrala Göteborg som till Delsjöterrängen. I Örgryte återfinns en varierad bostadsbebyggelse med landshövdinge- och lamellhus, punkthus samt villor och radhus.

Totalt finns det ungefär 19 400 bostäder, varav knappt 16 800 eller cirka 86 % finns i flerfamiljshus. Resterande drygt 2 600 bostäder finns i enfamiljshus.

Ungefär 40 % av bostäderna är byggda före 1940. Under 40-talet byggdes knappt 30 % och resterande bostadsbestånd har byggts senare, med en viss tyngdpunkt på 1960-talet.

Av Örgrytes bostäder är förhållandevis många (drygt 11 100 eller nästan 58 %) små, med ett eller två rum och kök. Knappt 21 % är på tre rum och kök, 11 % har fyra rum och kök och nästan 10 % av bostäderna är på fem rum och kök eller större.

I Örgryte äger allmännyttan cirka 12 % av bostäderna, bostadsrättsföreningar äger knappt 25 %, enskilda personer äger cirka 36 %, och övriga ägare resterande drygt 27 %. Allmännyttans bostadsbestånd är i hög grad koncentrerat till områdena Olskroken, Redbergslid, Bagaregården och Kallebäck.

Mellan åren 1991 och 2004 byggdes cirka 250 nya lägenheter i Örgryte. De senaste åren har endast ett mindre antal bostäder tillkommit och trots några aktuella förtättnings- och kompletteringsprojekt bedöms antalet byggbara platser vara få.

KOMMUNAL SERVICE

Stadsdelsnämnd och stadsdelsförvaltning

Stadsdelsnämnden har en stadsdelsförvaltning som för nämndens räkning handlägger och bereder ärenden inom verksamhetsområdena; förskola, skola, individ- och familjeomsorg, verksamheter för funktionshindrade, äldreomsorg samt kultur och fritid.

Stadsdelskontoret i Örgryte finns på Mäster Johansgatan 2. Hit kan man vända sig för mer information om verksamheten.

Förskola

I Örgryte finns tre geografiska områden med förskola och grundskola, åtta familjedaghem samt en öppen förskola. Dessutom finns det tolv förskolor med annan huvudman än kommunen. Totalt finns det cirka 1 170 barn i förskoleverksamhet, varav 950 i kommunal förskoleverksamhet.

Under 2006 invigdes en ny förskola i lokaler på Bagaregårdens äldreboende, vilket kommer att innebära lokal- och verksamhetsmässig integration. Dessutom har stadsdelsnämnden övertagit lokaler från en friskola, vilket har givit möjlighet att skapa ytterligare tre förskoleavdelningar.

Skola

Örgryte har totalt sex stycken skolor, varav tre är F-5 skolor, två är F-9 skolor och en är 6-9 skola. Cirka 2 000 barn går i dessa skolor.

Bagaregårdsskolan är en F-5-skola. Här går cirka 165 elever. Skolan är nästan hundra år gammal och byggd i trä med gammaldags charm. På skolan finns Örgrytes enda lokala skolstyrelse.

Gamla Lundensskolan är också en F-5-skola med cirka 300 elever. Här finns en klass med elever inskrivna i sarskolan. Även Skårsskolan, med cirka 340 elever, är en F-5-skola. Skolan är om- och tillbyggd och invigdes i sin nya form 2002.

Ånässkolan har cirka 380 elever och är en F-9-skola. Skolan har en särskild undervisningsgrupp med inriktning på barn med autistiska drag. Ånässkolan renoverades under 2005. Även Kärralundsskolan är en F-9 skola, med cirka 390 elever. Skolan renoverades under 2007.

Nya Lundensskolan är stadsdelens enda 6-9-skola, med cirka 450 elever. Skolan kommer att renoveras inom de närmaste åren.

På flera skolor i Örgryte pågår ett samarbete med idrottsföreningen GAIS som innebär ett aktivt friskvårdsarbete med fler tillfällen till fysisk aktivitet för barn i årskurs 3-5. En fortsatt satsning på hälsoprofilering och satsning på fysiska aktiviteter kommer att ske på Örgrytes skolor.

Utöver de kommunala skolorna finns tre friskolor i Örgryte: Montessoriskolan Casa, Böskolan och Katolska skolan. Samtliga skolor bedriver undervisning till och med årskurs 9.

BEFOLKNINGSUTVECKLINGEN I ÖRGRYTE 1975-2005

ÅR	ANTAL	FÖRÄNDRING
1975	33 484	
1980	30 139	-3 345
1985	31 348	+1 209
1990	30 839	-509
1995	32 275	+1 436
2000	32 902	+627
2005	33 485	+583
2006	33 842	+357

I Örgryte finns det totalt 1 170 barn i förskoleverksamhet, varav 950 i kommunala förskolor.

Bagaregårdens skola byggdes 1918 och är ritad av Johan Jarlén i nationalromantisk stil.

Gamla Lundens skola är en F-5-skola med cirka 300 elever.

Individ- och familjeomsorg

På stadsdelskontoret Mäster Johansgatan 2 finns enheten för ekonomiskt bistånd. Stödinsatser ges för att individen skall kunna bli självförsörjande. Samverkan sker med arbetsförmedling, försäkringskassa och sjukvård för samordnade rehabiliteringsinsatser.

På Mäster Johansgatan 2 finns även vuxnenheten, som handlägger biståndsinsatser till ensamboende vuxna personer med främst problematik kring olika former av missbruk, ibland i kombination med psykisk ohälsa, och boende. Enheten har också ett antal bostäder med stöd för personer med psykosocial problembild.

På Mäster Johansgatan 8 finns Familjehuset, som ingår i barn- och ungdomsenheten. På Familjehuset arbetar socialsekreterare och behandlingsassistenter med att utreda och verkställa stöd- och behandlingsinsatser till barn, unga och deras familjer.

Ungdomsmottagningen, som är gemensam för Örgryte och Härlanda, finns på Falkgatan 8.

Verksamheter för funktionshindrade

Biståndsenheten inom funktionshinderverksamheten finns på stadsdelskontoret på Mäster Johansgatan 2. Där arbetar handikappsekreterare med att handlägga rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen samt till insatser enligt lagen om stöd och service åt vissa funktionshindrade. Stödet utgår ifrån individuella behov och syftar till att den enskilde skall kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Samverkan sker med sjukvården, försäkringskassan, skolan och andra instanser för samordning kring habiliterande och rehabiliterande stödformer.

I Örgryte finns fyra gruppboheter, två serviceboenden och ett korttidshem för vuxna personer med intellektuella eller psykiska funktionsnedsättningar. De har i varierande grad stöd av personal i sitt boende. För funktionsnedsatta personer i ordinärt boende finns tillgång till stödpersonal i form av boendestöd, hemtjänst eller personlig assistans.

Inglafiket på Sankt Pauligatan är en daglig verksamhet för personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Målet med verksamheten är att varje deltagare ska uppleva att de har en meningsfull sysselsättning och att de ges möjlighet att utvecklas efter egen förmåga. På Inglafiket finns möteslokaler och konferensservice med inriktning på personalgrupper inom kommunal verksamhet.

Äldreomsorg

I Örgryte bor drygt 5 300 personer som är 65 år och äldre. Denna andel är högre än i Göteborg som helhet.

Örgryte är väl tillgodosett med boenden för de äldre vilket möjliggör ett kvarboende i området. Här finns fem stora särskilda boenden för äldre. På alla boendena finns speciella gruppboendeenheter för personer med demenssjukdomar.

På Dicksons Hus äldreboende, som byggdes om 2006-2007, och på Morängatans äldreboende finns cirka hundra lägenheter vardera. På bägge dessa äldreboenden finns träffpunkter och restauranger öppna även för pensionärer i ordinärt boende i stadsdelen.

Kallebäcks äldreboende har cirka 140 lägenheter, varav de flesta är för personer med demenssjukdomar.

Ekmanska områdets äldreboende har totalt 67 lägenheter, fördelade på Ekparcken och Ekmanska gruppboendet. På Ekmanska finns även en träffpunkt för de boende och övriga intresserade.

I Bagaregårdens äldreboende finns även restaurang och träffpunkt öppen för alla. På samtliga äldreboenden i stadsdelen finns möjligheter för par eller andra som önskar att bo tillsammans.

Hemtjänsten ger stödande insatser till äldre personer som är i behov av hjälp. Utvecklingen går mot att de som har hemtjänst ska erbjudas möjlighet att själva få bestämma innehållet i en del av antalet beviljade hemtjänsttimmar. Förutom de fem träffpunkter som finns på äldreboendena finns tre fristående träffpunkter i stadsdelen.

I Örgryte finns också frivilligcentralen Pärnan, som bl.a. har en väntjänstverksamhet med frivilliga volontärer och trygghetstelefonen Ringlinjen knuten till sig. Pärnan är en plats för vardaglig medmänsklighet där den enskilde själv kan skapa kontakt med andra människor. Även andra än pensionärer är välkomna till Pärnan.

KOMMERSIELL SERVICE

Örgryte är en centrumnära stadsdel och det märks inte minst på utbudet inom den kommersiella servicen, som är relativt högt. Butiksstrukturen i stadsdelen liknar den som återfinns i halvcentrala områden, där servicen är koncentrerad till ett antal punkter, oftast torg och andra naturliga mötesplatser. I Örgryte är koncentrationen tydligt orienterad till Olskrokstorget, som dels är ett handelstorg och dels omges av hus med butikslokaler i bottenvåningen.

Butikslokaler finns också längs med Redbergsvägen, delar av Danska vägen och Ånäsvägen samt vid Redbergsplatsen.

På Dicksons hus äldreboende, som byggdes om 2006-2007, finns cirka 100 lägenheter.

Äldreboendet på Ekmanska området har totalt 67 lägenheter.

Ekmanska sjukhuset uppfördes ursprungligen i början av 1900-talet.

Olskrokstorget är det kommersiella centrat i de norra delarna av Örgryte.

S:t Sigfrids plan är en viktig trafikplats i östra Göteborg med viss service.

I övriga delar är den kommersiella servicen något mer splittrad. I områden där villabebyggelsen dominerar finns nästan ingen lokal service. I Kallebäck, som är uppbyggt som ett grannskap kring ett torg, finns idag inte någon matvaruaffärbutik.

De områden i Örgryte som ligger närmast E6 har ofta korta avstånd till Göteborgs centrala delar och tillgodoser troligen sina servicebehov där. Större etableringar av handel finns i Gårda och längs Mölndalsvägen (i stadsdelen Centrum).

I Örgryte finns idag postombud bl.a. på Olskrokstorget, men också i andra butiker och bensinstationer, bl.a. vid Delsjövägen och i Lunden. Bankkontor finns idag vid Olskrokstorget, S:t Sigfrids plan och Prästgårdsgatan.

Den kommersiella servicen styrs av en mängd faktorer, av vilka många inte direkt har anknytning till den lokala nivån. Detta gör att den lokala handeln riskerar att bli lidande när strukturomvandlingar sker snabbt.

KULTUR, FRITID OCH REKREATION

Stadsdelsnämnderna i Örgryte och Härlanda har tillsammans byggt ett nytt kulturhus i Härlanda Park. Kulturhuset Kåken, som bl.a. innehåller stadsdelsbibliotek, är gemensamt för Örgryte och Härlanda.

Kulturskolan erbjuder alla barn i Örgryte plats i någon av kulturskolans alla verksamheter. Tyngdpunkten ligger på musikskolan.

Fritidsgården Stacken har sina lokaler i Nya Lundensskolan. Verksamheten, som vänder sig till 12-16-åringar, är öppen sex dagar och kvällar i veckan. För ungdomar i de övre tonåren finns ungdomssatsningen Fängelset gemensamt med Härlanda.

I Örgryte finns tre träffpunkter för äldre personer och aktivitetscentra på alla äldreboenden med aktiviteter och arrangemang för äldre brukare och deras anhöriga. Samverkan sker med pensionärsorganisationerna i området. Frivilligcentralen Pärlan bygger på ideella insatser i nära samverkan med föreningar. Där finns också en väntjänst dit frivilliga volontärer kan anmäla sig.

I området finns nästan hundra föreningar och organisationer, varav cirka tjugofem är pensionärsföreningar. Föreningarna erbjuder ett rikt utbud av olika aktiviteter och deras arbete är betydelsefullt för stadsdelen. Många driver traditionella verksamheter som fotboll, handboll och friluftsliv. Stadsdelsnämnden stödjer fritids- och kulturlivet i området bland annat via bidrag, stöd, råd och service. Även religiösa samfund, t.ex. Svenska kyrkan, är verksamma i Örgryte.

I Delsjöområdet finns ett mycket stort utbud av olika rekreationsmöjligheter, som golf, skytte, vattensport m.m. I stadsdelen finns också bangolf, bollplaner, badplatser, möjlighet att paddla kanot, Skatås motionscentrum, Kärralunds camping, tennishallar, ridanläggning och mycket annat.

Det lokala folkhälsorådets arbete bygger på delaktighet från medborgarna. Arbetet med att bjuda in medborgarna till rådslag kring hälsa, livsstil och miljö kommer att fortsätta. Det finns även en livsstil- och gemenskapsgrupp, som består av tjänstemän och boende. Gruppen arrangerar olika aktiviteter såsom föreläsningar, seminarier, promenader, gemenskapsträffar m.m.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Befolkning

Befolkningsprognosen fram till 2009 visar på en ökning med närmare 800 personer och till 2015 med ytterligare 500 personer. Till 2009 beräknas antalet förskolebarn öka liksom antalet personer i åldrarna 20-64 år. Däremot kommer troligtvis skolbarn i åldersgruppen 6-15 år minska. Även antalet äldre personer bedöms bli mindre, särskilt i åldersgruppen 75-84 år.

Bostäder

Som i flera av Göteborgs halvcentrala stadsdelar finns det idag ett förändringstryck på bostadsbeståndet – både beträffande nya lokaliseringar och behov av åtgärder i befintliga hus och lägenheter.

Det finns fördelar med att flera äldre kan bo kvar i stadsdelen så länge som möjligt. Ett större antal bostadshus skulle därför behöva kompletteras med hissar och upprustas i övrigt för att ges en bättre tillgänglighet.

Kommunal service

En viktig fråga för framtiden är att skapa fler platser i förskolan, då antalet förskolebarn i Örgryte ökar enligt prognoserna.

Befolkningsprognosen pekar på att antalet skolbarn kommer att minska under de närmaste åren. Någon expansion av antalet platser i skolan planeras därför inte.

Framöver kommer stadsdelsnämnden fortsatt att fokusera på vård och behandling i hemmiljö för barn, ungdomar och vuxna i behov av stöd. Antalet vård dygn på behandlingshem kommer att minimeras. Behovet av samverkan är stort, där olika myndigheter tar sin del av ansvaret för helhetssyn och hjälp till enskilda. Unga vuxna, med tecken på ökad ohälsa och svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden, behöver särskilt uppmärksammas.

Inom stadsdelsnämndens äldreomsorgsverksamhet pågick under 2006-2007 en ombyggnad av Bagaregårdens äldreboende till 87 fullvärdiga lägenheter. Planer finns även att bygga om Morängatans äldreboende för att tillskapa kök och matplatser på våningsplanen, vilket innebär en minskning från 100 till 90 boende.

Örgryte stadsdelsbibliotek, som numera är inrymt i Kulturhuset Kåken.

I Örgrytes skolor kan eleverna välja olika profiler, bl.a. idrottsprofil.

Skårsskolan är nyligen om- och tillbyggd. Örgrytes övriga skolor kommer också att renoveras.

I Delsjöområdet finns gott om plats för rekreation, t.ex. hästsport.

VILL DU LÄSA MER?

- Budget 2008 för SDN Örgryte
- Årsrapport 2007 för SDN Örgryte
- ÖP99 – Översiktsplan för Göteborg; Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret
- Stadsdelsförvaltningen i Örgryte:
Telefon: 031-365 60 00
Fax: 031-365 63 13
www.orgryte.goteborg.se
- Stadsbyggnadskontoret:
Tele: 031-368 00 00
www.stadsbyggnad.goteborg.se
- Fastighetskontorets hemsida:
www.fastighetskontoret.goteborg.se
- Park- och Naturs hemsida:
www.parkochnatur.goteborg.se
- Idrott- och Förenings hemsida:
www.ioff.goteborg.se
- Göteborgs Stads hemsida:
www.goteborg.se

Kommersiell service

De befintliga handelsstråken och -platserna är viktiga att upprätthålla, t.ex. för möjligheten att handla nära bostaden men också för den sociala roll som mötesplatser av olika slag har. Även tillgänglighetsaspekten är viktig, då bl.a. äldre och personer med nedsatt rörelseförmåga har sämre möjligheter att röra sig längre sträckor.

Planläggning har genomförts för att möjliggöra byggandet av en livsmedelshall i anslutning till infarten till Kallebäck.

Påverkan på den lokala servicestrukturen måste beaktas noggrant i planeringen, inte bara på stadsdelsnivå utan också kommun- och regionövergripande.

Kultur, fritid och rekreation

I fritidsutbudet saknar Örgryte en idrottshall. Det finns önskemål från stadsdelsnämnden att skapa en centralt placerad byggnad, kanske i form av ett allaktivitetshus, där flera olika verksamheter kunde ingå.

Tillsammans med stadsdelen Härlanda har Örgryte startat ett gemensamt kulturhus vid Härlanda Park. Kulturhuset innehåller bl.a. stadsdelsbibliotek för både Örgryte och Härlanda.

Fritidsgården Stacken, som vänder sig till 12-16-åringar, har idag sina lokaler i Nya Lundenskolan, men det finns önskemål om att finna andra lokaler för verksamheten.

Park- och Naturförvaltningen gör s.k. sociotopinventeringar över hela staden. Inventeringarna resulterar i en s.k. sociotopkarta, där man redovisar de sociala värden som grönområden och friytor har för människorna som använder dem. Örgryte har ännu inte inventerats.

Bad och lek vid Delsjön.

- Arbetstillfällena jämnt fördelade mellan näringsgrenarna.
- Sveriges Television och Sveriges Radio flyttade till Lindholmen våren 2007.
- Fler personer pendlar ut ur stadsdelen än in.
- Fördjupning av översiktsplanen för Gamlestaden-Bagaregården föreslår utveckling med bostäder, arbetsplatser och handel, antagen av Kommunfullmäktige 2006.
- Områden för tyngre verksamheter finns i norr (Olskroken) och i söder (Kallebäck), bra kommunikationer med E6, E20 och Västra stambanan.
- Stora trafikprojekt i nordväst: Marieholmstunneln och Partihallsförbindelsen.
- Behov av att avlasta Kviberg och Gamlestaden från trafik.

NÄRINGSLIVET I ÖRGRYTE

NÄRINGSLIVETS STRUKTUR

Örgryte är i hög grad en bostadsstadsdel, men stadsdelen rymmer också verksamheter. År 2003 fanns det cirka 11 200 arbetstillfällen i stadsdelen, vilket motsvarade cirka 4,1 % av samtliga arbetstillfällen i Göteborg. Fördelningen utifrån näringsgrenar visar siffror som i hög grad överensstämmer med fördelningen i hela Göteborg.

Inom Örgryte är den kommunala förvaltningen en stor arbetsgivare. Några större företag finns representerade i stadsdelen som Saab Ericsson Space, Arla och fram till våren 2007 Sveriges Television och Sveriges Radio.

Statistiken över arbetspendlingen bekräftar delvis bilden av Örgryte som en bostadsstadsdel. Dagbefolkningen, d.v.s. de som har sin arbetsplats i Örgryte, är betydligt mindre än nattbefolkningen, d.v.s. de som har sin bostad i stadsdelen.

OMRÅDEN FÖR VERKSAMHETER

I södra delen av Örgryte ligger Kallebäck, där Arla har en stor anläggning för framställning av olika mejeriprodukter. Norr om Arlas anläggning ligger en industrifastighet som hyser ett antal företag. Lokalerna inrymmer både lager och kontor. För verksamhetsområdet finns en gällande detaljplan som upprättades 1998 och som anger industriändamål. Området ligger i nära anslutning till bostäderna i Kallebäck och störningar kan förekomma. En fråga som kan behöva studeras vidare är hur tillfarten ska lösas i framtiden.

På höjden sydost om Kallebäck ligger en industrianläggning som tillhör Saab Ericsson Space. Företaget verkar inom den internationella rymdbranschen. Anläggningen omfattas av en detaljplan från 2000 som möjliggör en utökning av ytorna för industri och kontor. Angöring till området sker från Delsjömotet och verksamheten bedöms ha goda fysiska förutsättningar på nuvarande plats, även för utveckling och expansion.

Nordväst om bebyggelsen vid Olskrokstorget ligger E6 som en gräns mot områdena längs Göta älv, som historiskt har inhyst verksamheter av olika slag. Denna del av Olskroken är avskuren från resten av stadsdelen och kommer att påverkas mycket av Partihallsförbindelsen och Marieholmstunneln.

Sveriges Television och Sveriges Radio huserade i Radio- och TV-huset vid Delsjövägen, men flyttade all verksamhet till Norra Älvstranden 2007.

KOMMUNIKATIONER

För näringslivets utveckling är bra kommunikationer en framgångsfaktor och närheten till E6, E20 och järnvägarna är viktig för befintliga och nya verksamheter. Även möjligheterna att resa med kollektivtrafik är av betydelse.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Områden för verksamheter

En fördjupad översiktsplan för delar av Bagaregården – Gamlestaden antogs av Kommunfullmäktige hösten 2006. Delarna norr om Sävåån tillhör Kortedala, medan delarna söder om tillhör Örgryte (väster om Gamlestadsvägen) och Härlanda (öster om Gamlestadsvägen). Målet med översiktsplanen är att skapa en sammanhängande stadsmiljö som kan knyta samman Gamlestaden med kringliggande stadsdelar.

En betydande omvandling och förtätning har studerats kring Artillerigatan (bl.a. på SKF:s f.d. fabriksområde), Gamlestadstorget och Gamlestadens fabriker. Området, som delvis sträcker sig in i Örgryte, beräknas kunna innehålla ca 1 600 lägenheter och stora ytor för verksamheter och sällanköpshandel.

I samband med att Sveriges Radio och Sveriges Television flyttade till Norra Älvstranden, kan området bli föremål för annan användning.

Den allmänna efterfrågan på lägen för verksamheter är relativt liten. Mindre kontorsverksamheter, läkar/hälsomottagningar eller idrott/motionsanläggningar är exempel på verksamheter, vars behov skulle kunna tillgodoses i Örgryte.

I bostadsområdena kan det finnas behov av att kunna tillåta mindre, bostadsanknuten verksamhet som inte är störande. Lägen för verksamheter kan också åstadkommas på platser som idag är bullerstörda.

Kommunikationer

Hela den nordligaste delen av Örgryte kommer att påverkas av planerna på förändringarna i den övergripande trafikstrukturen, dels med den s.k. Partihallsförbindelsen, som ska binda samman E20 och riksväg 45, och dels en eventuell ny älvförbindelse, den s.k. Marieholmstunneln. Den nya trafikstrukturen syftar till att avlasta Gullbergsmotet, Olskroksmotet och Tingstadstunneln från trafiken mellan E6, E20 och riksväg 45. I trafiklösningen ingår även en rad nya trafikplatser för att koppla samman befintligt gatunät med de nya länkarna.

Projektet är omfattande och kommer att få stor påverkan på sin omgivning, både för verksamhetsområdena som behöver tas i anspråk för trafikytor och genom risk för störningar på näraliggande bostäder.

I området kring Gamlestadens fabriker kan nya bostads- och kontorshus bli aktuella.

I Kallebäck ligger Arlas anläggning i anslutning till bostadsområdena.

Sveriges Radio och TV flyttade från TV-huset vid Delsjövägen våren 2007.

Interiörbild från TV-huset. Någon ny användning för området är ännu inte bestämd.

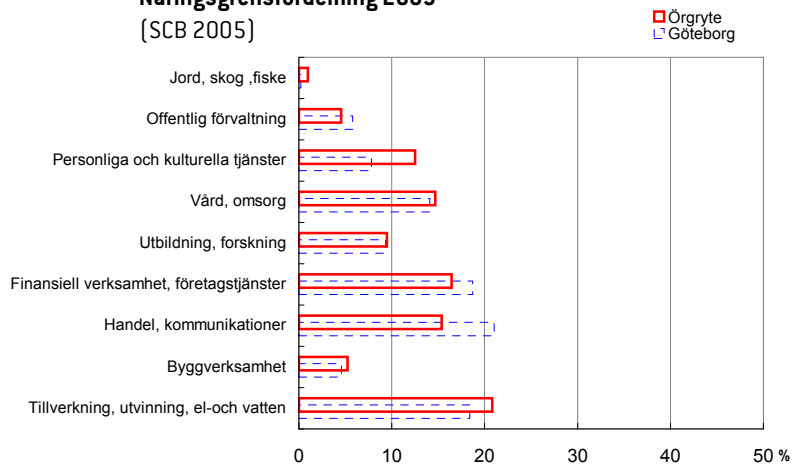
Bra kommunikationer är viktigt för näringslivets utveckling. Olskroksmotet.

I samband med utbyggnad till dubbla järnvägsspår på Norge/Vänernbanan kommer en ny pendeltågstation att anläggas vid Gamlestadstorget, som på längre sikt kan utvecklas till ett betydande resecentrum.

I Sävenäs industriområde finns idag ett behov av att avlasta befintligt vägnät i Kviberg och Gamlestad, för trafik mot E6, E20 och riksväg 45. Detta kan komma att påverka trafiksystemen även på södra sidan av Sävån, exempelvis E20 och von Utfallsgatan.

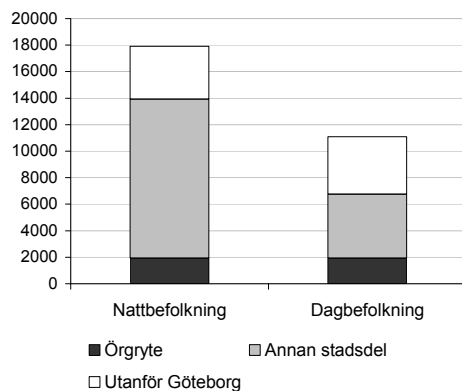
Näringsgrensfördelning 2005

(SCB 2005)

Diagrammet över branschfördelning visar de branscher som är geografiskt representerade i stadsdelen.

Arbetspendling 2005

Arbetspendling 2005:

Nattbefolkning: Stapeln visar antalet förvärvsarbetande boende i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa arbetar.

Dagbefolkning: Stapeln visar antalet personer som har sin arbetsplats i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa bor.

Källa: SCB 2005

VILL DU LÄSA MER?

- ÖP99 – Översiktsplan för Göteborg; Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret
- Beskrivning av Göteborgssamhällets utveckling. Rapport januari 2006; Göteborgs Stad, Stadskansliet.
- Stadsdelsförvaltningen i Örgryte:
Telefon: 031-365 60 00
Fax: 031-365 63 13
www.orgryte.goteborg.se
- Stadsbyggnadskontoret:
Tele: 031-368 00 00
www.stadsbyggnad.goteborg.se
- Fastighetskontorets hemsida:
www.fastighetskontoret.goteborg.se
- Business Region Göteborgs hemsida:
www.businessregion.se
- Göteborgs Stads hemsida:
www.goteborg.se

- Har anor från 1200-talet.
- Naturmiljön präglas av det småbrutna skogslandskapet i östra Göteborg.
- Delsjöområdet är mycket betydelsefullt, både lokalt och för hela staden.
- Delsjöområdet är delvis naturreservat.
- Varierad stadsstruktur med främst bostadsområden.
- Områden för verksamheter i norr och söder.
- Bra kollektivtrafik.
- Trafikleder och järnvägar kringgärdar i norr, väster och söder – barriäreffekter och störningar kan uppstå.
- Kompletteringsbebyggelse har skett, främst med bostäder.
- Flertalet aktuella planeringsuppgifter: bostäder, förskolor, stadsmiljö, trafik.
- Behov av övergripande avvägningar finns, om förändringstrycket består.

DEN FYSISKA MILJÖN I ÖRGRYTE

HISTORIK OCH KULTURMILJÖ

Bebyggelsens anor sträcker sig minst tillbaka till 1200-talet, då Örgryte gamla kyrka började uppföras. Både Härlandas och Örgrytes socknar löd kyrkligt och skattemässigt under staden Nya Lödöse, som grundades 1473 och låg där stadsdelen Gamlestaden ligger idag.

Under 1500-talet slogs Härlandas och Örgrytes socknar ihop och Örgryte fick ta över det mer välmående Härlandas åkrar, ängar, sjöar och skogar. I och med detta blev Örgryte en rik socken. Under 16- och 1700-talet utnyttjades stora ytor i stadsdelen för jordbruk med bl.a. landerier och gårdar i Bagaregården, Överås, Skår, Kärralund och Kallebäck.

Det rejäla uppsvinget kom dock efter anläggandet av Göteborg 1621, då stadens rika personer köpte mark och byggde sommarställen och herresäten i Örgryte. 1922 införlivades dåvarande Örgryte kommun med Göteborgs stad.

I Delsjöreservatet fanns också ett landeri under senare delen av 1800-talet. Vattentäkt har också funnits länge. Ända sedan 1600-talet har invånarna försetts med gott vatten från Gustavs källa, som togs i bruk 1780. I Delsjöområdet finns även kolerakyrkogården som anlades 1866.

I Örgrytes norra del tillkom Gamlestadens fabriker på 1700-talet med sockerbruk, spinneri och väveri. År 1907 startade SKF sin verksamhet vid Säveån. Båda områdena är viktiga delar av Göteborgs industrihistoria.

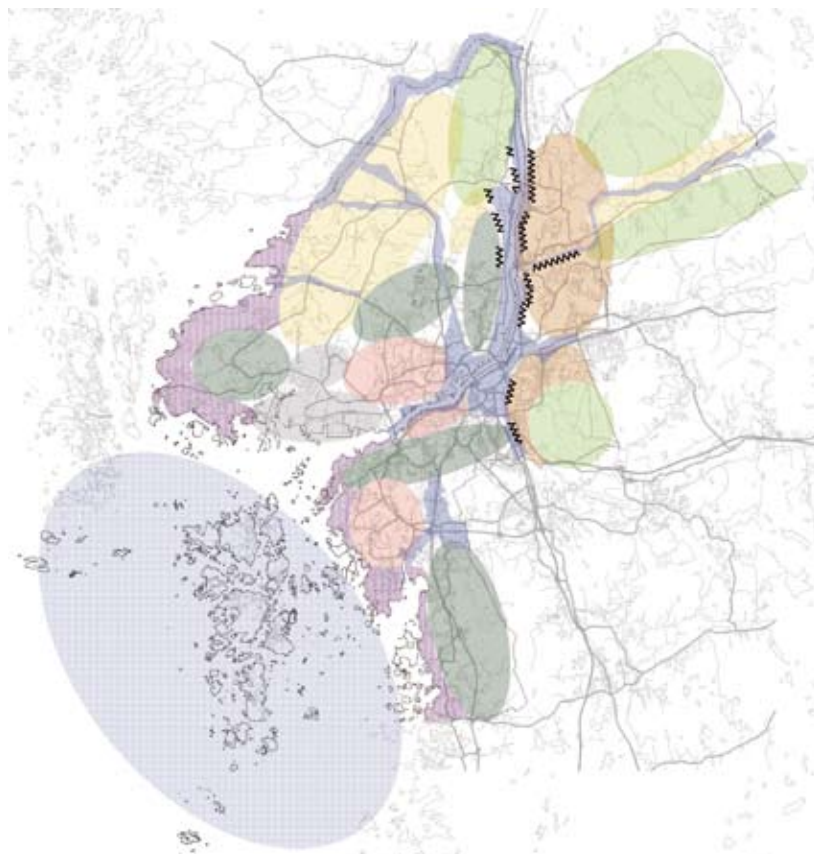
Örgryte har även ett flertal objekt som ingår i kommunens bevarandeprogram för värdefulla kulturmiljöer eller utgör byggnadsminne.

NATURLANDSKAPET

Öster om Göteborgs centrum präglas landskapets karaktär av det småbrutna skogsmarksområde som är tydligast synligt i Delsjöreservatet.

De branta bergskanterna mot norr och öster som är synliga från bl.a. E6 och E20 är naturliga avgränsningar av ett område som genom åren bestått av ett halvöppet skogslandskap, som också brukats där möjligheter givits.

Den bebyggelse som uppförts i Örgryte och Härlanda har präglats av skogslandskapet, framför allt i kantzonen mot Delsjöreservatet. Under 1900-talets första hälft blev miljön runt Delsjöarna ett populärt friluftsområde. 1984 blev delar av området reservat.

- skärgård
- hållmarksskog
- bergshjässor
- älvdal
- brutet skogskulturlandskap
- industri
- bergskant
- bostäder i skogskulturlandskap
- böljande åkerlandskap med skogspartier
- kust

Park- och Naturförvaltningens karta över Göteborgs landskapstyper. I Örgryte dominerar »brutet skogskulturlandskap«. I de bebyggda områdena karaktäriseras landskapet som »bostäder i skogskulturlandskap«.

STADSDELENS STRUKTUR

Sluten kvartersstad

Denna karaktär finns inte representerad på särskilt många ställen i Örgryte. Tydligast kan den urskiljas i Lunden och i Olskroken, där bebyggelsen uppförts i sammanbyggda kvarter.

Gatunätet är sammanhängande, ibland i ett rätvinkligt mönster, men i Örgryte finns också mer vindlande gatustruktur, t.ex. i Lunden och Redbergslid.

Den slutna kvartersstaden har en tydlig uppdelning mellan det offentliga gaturummet och de privata gårdarna. Detta är typiskt för kvartersstaden och upplevs ofta tillhöra den centrala stadens karaktär. Förekomsten av butiker och andra lokaler i gatuplanet kan förstärka detta.

OBJEKT I ÖRGRYTE SOM REDOVISAS I KOMMUNENS BEVARANDEPROGRAM:

- F.d. Gamlestadens fabriker
- Bagaregården
- S:t Pauli kyrka och Redbergsgården
- Norra Olskroken
- Gubberoparken och biografen Flamman
- Drakevillan
- F.d. Prästgården i Lunden
- Lundens skolan
- Skillnadsgatan 27
- Lundens vattentorn
- Torpet Sjöbo
- Torpet Lyckan
- Stora Torp
- Iskällareiden och Lilla Torp
- Kärralundsskolan, Anders Zornsgatan m.m.
- Radhus på Daltorpsgratan m.m.
- Bö villaområde m.m. inklusive Örgryte gamla och nya kyrka
- S:t Sigfridsgatan och Orangerigatan
- Jakobsdalsgratan
- Rangeltorpsgratan
- Södra delen av Brödragatan
- Kvarteret Smaragdödlan
- Stora Gårda
- F.d. församlingshem Skogshyddan
- Skårsgatan
- Skårs gård
- Gustafs källa
- Vattenreservoar och Kallebäcks skola
- Smörgatan 23-27

Öppen kvarterstad

Den öppna kvartersstaden, som lanserades när funktionalismen slog igenom i Sverige på 1930-talet, är väl representerad i Örgryte eftersom stadsdelen till stora delar är utbyggd under 1900-talets första hälft.

Bebyggelsen kring Gubberoparken, nära Olskrokstorget, uppvisar ett öppet planmönster som ändå ansluter till befintligt gatunät. Även bostadshusen längs gator som Röntmästaregatan och Ulfsparrigatan har en öppen kvartersstruktur.

Gatunätet liknar ofta det som finns i stenstaden, ibland i rätvinkliga mönster, ibland i mer dynamiska linjer. Bebyggelsen planerades och placerades så att de skulle uppfylla de funktionalistiska kärnvärdena; sol, ljus och luft.

Den öppna kvartersstaden behöver inte bara innehålla flerbostadshus, utan kan också bestå av villor, radhus och parhus. Exempel på sådana områden finns i östra Lunden och Kärralund.

Ett viktigt karaktärsdrag i den funktionalistiska samhällsplaneringen är bostädernas närhet till grönska i parker, små platser och större naturområden. I Örgrytes norra delar är dock tillgången på bostadsnära grönytor generellt mindre god.

Sluten kvartersstad: Redbergslid.

Öppen kvartersstad: Kärralund.

Grannskapsstad: Bagaregården.

Småskalig bebyggelse: Skår.

Storskalig bebyggelse: Kallebäck.

Grannskapsstad

Den funktionalistiska stadsplaneringen utvecklades i riktning mot grannskapsstaden, där tanken var att varje grannskap skulle utgöra en egen enhet med bostäder, skola, kyrka och torg med service.

Bebyggelsen är väl avgränsad i grupper med grönytor mellan. Just närheten till det gröna är mycket tydligt och typiskt för grannskapsstaden. Gatunätet är anpassat till terrängen och bebyggelsen. Gatorna går i slingor och antalet infarter är få. I Örgryte är Bagaregården det tydligaste exemplet på grannskapsstaden.

Småskalig bebyggelse

Örgryte innehåller många småhus från olika tidsperioder. Hustypen är vanligt förekommande i Örgrytes centrala och södra delar; i Överås och Skår.

I Örgrytes villaområden fungerar den egna tomten som en ersättning för naturmark. Även om Delsjöreservatet inte är speciellt långt iväg, är tillgången på bostadsnära naturområden mindre god.

Storskalig bebyggelse

Den storskaliga bebyggelsen uppfördes i stort sett helt under 1960- och 1970-talen, bl.a. under det s.k. miljonprogrammet. Produktionen av bostäderna var det viktiga och bebyggelsens skala och utformning bär ofta tydliga spår av det rationella byggandet.

Kallebäcks bostadsområde är en bra representant för den storskaliga bebyggelsen. Området är relativt stort och byggt under en koncentrerad tidsperiod. Husen står i ett rätvinkligt mönster och trafikslagen är separerade från varandra.

Område för verksamheter

Placering och etablering av verksamheter sker ofta där det finns bäst förutsättningar, t.ex. ur transport- och kommunikationssynpunkt. Örgryte har två bra lägen för verksamheter – ett i söder och ett i norr.

I Kallebäck i söder ligger bl.a. Arla och SAAB Ericsson Space. I Olskroken i norr finns bl.a. Gamlestadens fabriker. Områdena innehåller stora byggnader med kontor och andra lokaler. Husen omges av stora transportytor. Områdena är ofta svåra att ta sig till eller passera utan bil och kan därför vara barriärer.

Område för verksamheter: Olskroken.

Trafikområde: E6.

Institutionsområde: Sveriges Radio och SVT.

Trafikområde

I bostadsområden är gatan en del av stadsstrukturen, men längs de stora kommunikationsstråken (t.ex. E6, E20 och järnvägarna) tar trafikområdena upp stora ytor. Örgryte är nästan omringat av trafikområden; riksväg 40 i söder, E6 i väster samt E20 och Västra stambanan i norr.

Ur transportsynpunkt är det positivt att stadsdelen har nära till större vägar och järnvägar, men det kan också innebära störningar. Stora trafikområden kan också vara ett hinder för transporter mellan stadsdelar.

Institutionsområde

Institutionsområden är ofta tydligt avläsbara i stadens struktur. Det kan exempelvis vara skolor, sjukhus och idrottsanläggningar. Institutionsområden kan ha en särpräglad form, t.ex. genom en sammanhållen arkitektur.

Specifikt för Örgryte var tidigare Radio- och TV-huset där Sveriges Radio och Sveriges Television fanns fram till våren 2007. Idag finns det några andra, mindre institutionsområden, t.ex. Ekmanska området.

Naturområde

Örgryte är en ganska grön stadsdel med god tillgång till naturområden för t.ex. rekreation och friluftaktiviteter. Mest påtagligt är Delsjöreservatet, som omfattar 1 250 hektar och som sträcker sig över både Härlanda och Örgryte stadsdelar i Göteborg. Området når även in i Härryda, Partille och Mölndals kommuner. Delsjöområdet småbrutna naturlandskap är typiskt för de östra delarna av Göteborg.

Tanken med reservatet är att värna om möjligheterna till friluftsliv, bevara ett attraktivt landskap samt intressanta växt- och djurmiljöer. Skogsbruket inom området får stå tillbaka för dessa intressen. Även inom det stora reservatet finns mindre delområden som är speciellt intressanta, t.ex. Svarttjärn som bl.a. är hemvist för fladdermus. I Örgrytes del av Delsjöområdet ligger även Delsjö golfbana.

Hela Delsjöområdet, där merparten har särskilt stora värden för natur- och kulturvård och friluftsliv, är säkrat i befintlig översiktsplan. Områdets östra och södra del med Stora- och Lilla Delsjön samt Västra- och Östra Långvattnet utgör även naturreservat. Delsjöarna ingår i Göteborgs vattenförsörjningssystem och ska skyddas mot föroreningar.

Ett annat skyddsvärt naturområde är Sävåån, som är utpekad som Natura 2000-område. Natura 2000 är ett europeiskt nätverk av områden som innehåller tillräckligt av de naturtyper och arter som listas i direktiven för att deras fortsatta förekomst långsiktigt ska vara säkrad. Natura 2000-områdena ska bevaras, vilket

Naturområde: Delsjöområdet.

innebär att områdets värden inte får påverkas negativt. Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom EU.

Säveåns nedre lopp mellan Aspen och mynningen ut i Göta Älv har en unik laxstam och även häckande kungsfiskare. Andra intressanta fåglar är strömstare och forsärla.

Området är känsligt för avschaktning av naturliga strandbrinkar, förändring av det naturliga flödet i ån, anläggande av erosionsskydd, utsläpp av föroreningar, avverkning av strandvegetation, nyexploatering samt tippning och fyllning.

TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Gång- och cykeltrafik

Örgryte är idag relativt väl försörjt med cykelbanor. Tillgängligheten för cykeltrafiken mot centrum är koncentrerad till några få punkter, t.ex. längs Örgrytevägen mot Korsvägen, längs Norra Gubberogatan mot Stampen samt via Redbergsvägen också mot Stampen. Även via Kallebäcksmotet kan cykeltrafikanter ta sig över E6 och järnvägen. I övrigt kan E6 ha en stor barriäreffekt.

Kollektivtrafik

Örgryte trafikeras av ett antal buss- och spårvagnslinjer. Den största knutpunkten är Redbergsplatsen som trafikeras av flera buss- och spårvagnslinjer. Gångavstånden till hållplatserna relativt korta för de boende.

Flexlinjen finns i bl.a. Örgryte och Härlanda. Flexlinjen är en anropsstyrd kollektivtrafiktjänst, d.v.s. den kör på gjorda beställningar. Flexlinjen är ett positivt inslag i utbudet av kollektivtrafik, framför allt för äldre och rörelsehindrade personer som bor i kuperade områden.

Stombuss 17 började under 2005 trafikera sträckan mellan Östra sjukhuset och Tuve. Stombussnätet är en satsning från Västtrafik, som syftar till att skapa attraktiva och snabba bussförbindelser med täta turer och stor kapacitet. Idag finns fyra stombusslinjer i staden och tanken är att fler ska tillkomma.

Resultatet från 2006 års resevaneundersökning visar att fördelningen mellan färd sätt hos de boende i Örgryte i stort sett är samma som i hela Göteborg: cykla/gå: cirka 23 %, kollektivtrafik: cirka 27 % och bil/moped: cirka 50 %.

Biltrafik

Örgrytes lokala trafiksystem är reellt finmaskigt över hela stadsdelen. Kallebäck och Bagaregården är de områden som trafikmatas i ett fåtal punkter, men i övrigt är gatunätet sammanhängande. De största matargatorna inom området är Redbergsvägen–Ånäsvägen, Härlandavägen, Danska vägen, S:t Sigfridsgatan, Örgrytevägen–Delsjövägen och Kärralundsgatan. Från dessa gator leds trafiken in till de olika bostadsgatorna.

I stadsdelen finns en stor del äldre bostadsområden som i stort saknar parkering på tomtmark. Detta innebär att många bilar parkeras på bostadsgatorna vilket innebär söktrafik och därmed sämre miljö.

Järnvägstrafik

Västkustbanan går längs Örgrytes västra gräns, delvis i tunnel men också i marknivå och på vidaukt (vid Olskroken). I Örgrytes norra del sammankopplas Västkustbanan med Västra stambanan och Norge–Vänernbanan.

Störningar

En fråga som måste hanteras är de störningar som trafiken alstrar, t.ex. i form av buller och utsläpp till luft. I Örgryte finns de mest kritiska punkterna längs E20 och Västra stambanan, där utsläpp till luft och buller kan vara besvärande för de närboende. Även kring de större matargatorna kan bullerproblem förekomma.

Även i bostadsområdena som ligger i anslutning till starkt trafikerade matargator som Härlandavägen, Norra Gubberogatan, Danska Vägen m.fl. kan trafiken ofta upplevas som störande av de kringboende.

Trafiksäkerhet

Merparten av alla trafikolyckor inom stadsdelen sker utmed de stora trafiklederna E6, E20 och riksväg 40. Matargatorna Redbergsvägen – Ånäsvägen och Örgrytevägen – Delsjövägen – Danska Vägen är också hårt olycksdrabbade. En satsning på säkerhetshöjande åtgärder pågår, t.ex. avsmalningar och andra hastighetsdämpningar. För boendemiljön vore det önskvärt att försöka minska genomfartstrafiken så mycket som möjligt.

Redbergsgården är en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken i Örgryte och Härlanda.

Språvagnslinje 5 går bitvis på de smala bostadsgatorna i Överås

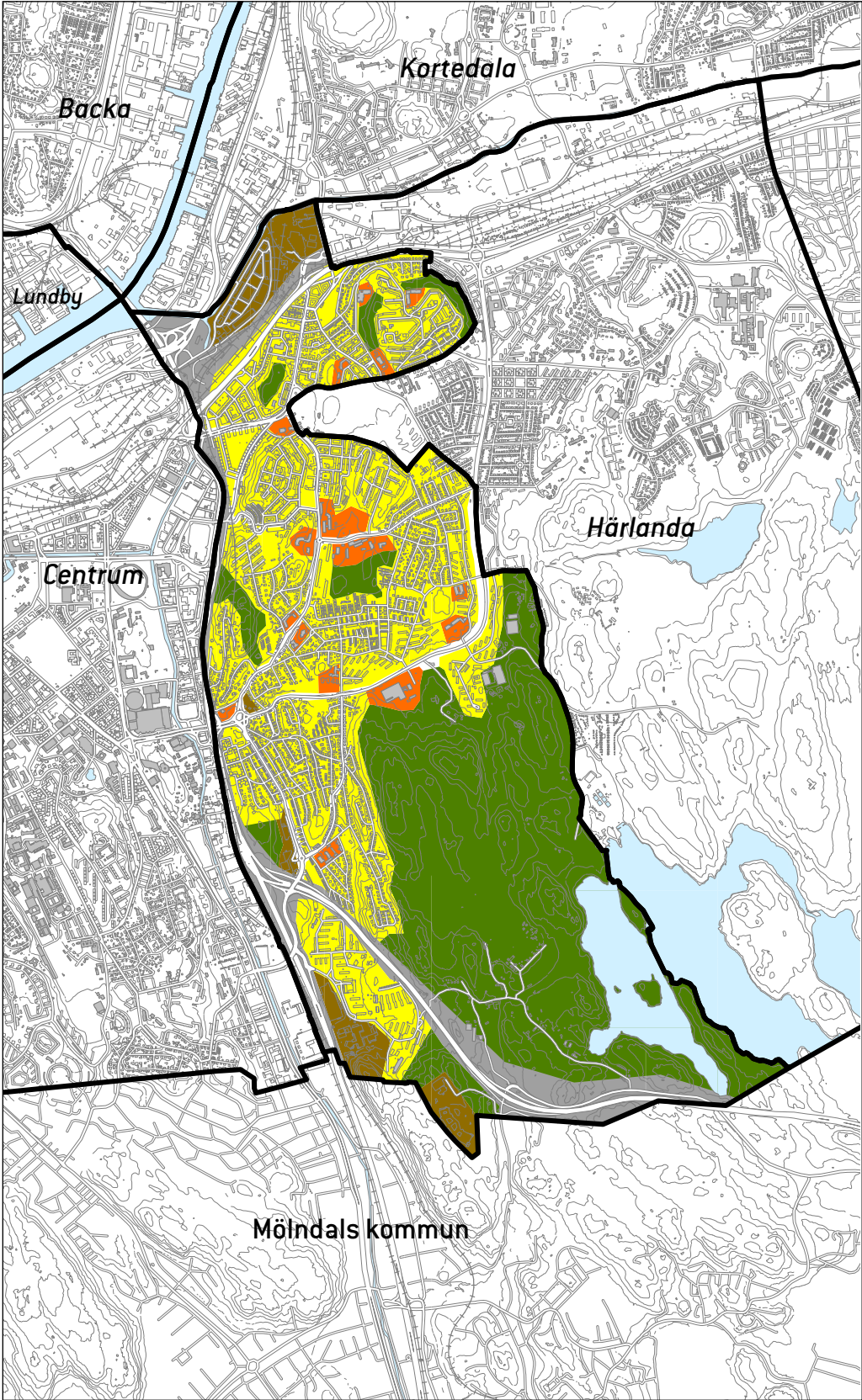
DAGENS MARKANVÄNDNING

Skala 1:40000

Kartan visar schematiskt hur marken i Örgryte används i dag. Framtida planerad markanvändning redovisas i översiktsplanens planbeskrivning och kartmaterial.

Teckenförklaring

- Naturområde
- Verksamheter
- Bostäder
- Trafikområde
- Institutioner och skolor

UTVECKLING OCH FÖRÄNDRING

Sedan ÖP99 antogs har det skett vissa förändringar i stadsmiljön och markanvändningen. Byggandet av fler bostäder har varit prioriterat och det har tillkommit cirka 100 nya lägenheter, bl.a. genom följande projekt:

- I anslutning till Ekmanska området byggdes i slutet av 1990-talet två bostadshus med cirka 20 lägenheter för äldre.
- På Vävskedsgatan har nyligen uppförts ett nytt bostadshus med sammanlagt 30 bostäder, varav fem med tillgång till särskild service.
- Vid Mäster Johansgatan uppförs två nya flerbostadshus, som innehåller cirka 50 hyreslägenheter.
- I korsningen Kärralundsgatan–Ulfsparrégatan har 18 bostadsrättslägenheter i två mindre flerbostadshus färdigställts.
- Längs S:t Sigfridsgatan har cirka 30 lägenheter i mindre flerbostadshus byggts.
- Bostäder håller på att uppföras i korsningen Töpelsgatan–Lillatorpsgatan. Projektet rymmer 10–15 bostadsrätter.
- Vid Smörgatan i Kallebäck pågår byggnation av cirka 200 lägenheter.

Det har även skett byggnation och förändring inom andra sektorer:

- Verksamheter vid Prästgårdsgatan.
- Nya detaljplaner för industriändamål för Arla och Saab Ericsson Space i Kallebäck.
- Triangelspår i Olskroken–Gamlestaden.
- Utveckling av Kärralunds camping.

Ett antal översiktliga studier som gjorts sedan ÖP99 och berör Örgryte:

- Vatten så klart. Komplettering till översiktsplan för Göteborg – fördjupad för vatten. Antagen 2003.
- Farligt gods. Översiktsplan för Göteborg – fördjupad för sektorn farligt gods. Antagen 1999.
- Förorenade områden. Komplettering av riktlinjer i ÖP99 – förorenade områden i Göteborg. Antagen 2006.
- Bagaregården/Gamlestaden. Översiktsplan för Göteborg – fördjupad för delar av Bagaregården/Gamlestaden. Antagen 2006.

I anslutning till Ekmanska området har ett tjugotal bostäder byggts.

På Vävskedsgatan har stadsdelen kompletterats med ett flerbostadshus med 30 lägenheter.

Cirka 50 hyreslägenheter har byggts på en brant tomt vid Mäster Johansgatan.

F.d. biografen Flamman, ritad 1935 av Sten Branzell, inrymmer idag Finska Pingstkyrkan.

I Kallebäck planeras för cirka 200 nya bostäder, varav cirka 100 är studentbostäder.

Marieholmsförbindelsen är ett mycket stort trafikprojekt som berör bl.a. Örgryte.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Stadsdelens struktur

Det finns behov av noggranna avvägningar mellan bevarande och förändring av kulturmiljöer, naturlandskapet och stadsdelens struktur och karaktär vid planering och byggande.

Ur ett blandstadsperspektiv är det önskvärt att bostadsområdena kompletteras med verksamheter som inte är störande.

Hela Delsjöområdet är mycket viktigt ur många aspekter. Där finns särskilt stora värden för natur- och kulturvård och friluftsliv och området är säkrat i befintlig översiktsplan. Områdets östra och södra del med Stora- och Lilla Delsjön samt Västra- och Östra Långvattnet utgör även naturreservat. Delsjöarna ingår i Göteborgs vattenförsörjningssystem och ska skyddas mot föroreningar.

Trafik och kommunikationer

Cykelbanenätet bör kompletteras mellan Redbergsplatsen och Olskrokstorget och längs Änäsvegen.

Ombyggnad av vissa hållplatser för kollektivtrafiken är aktuell för att öka tillgängligheten och trafiksäkerheten.

Hela den nordligaste delen av Örgryte kommer att påverkas av planerna på förändringarna i den övergripande trafikstrukturen, dels med den s.k. Partihallsförbindelsen, som ska binda samman E20 och riksväg 45, och dels en ny älvförbindelse, den s.k. Marieholmstunneln.

Projektet är omfattande och kommer att få stor påverkan på omgivningen, både för verksamhetsområdena som behöver tas i anspråk för trafikytor och genom risk för störningar på näraliggande bostäder.

I samband med utbyggnad till dubbla järnvägsspår på Norge/Vänerbanan kommer en ny pendeltågstation att anläggas vid Gamlestadstorget, som på längre sikt kan utvecklas till ett betydande resecentrum.

I Sävenäs industriområde finns idag ett behov av att avlasta befintligt vägnät i Kviberg och Gamlestad. Detta kan komma att påverka trafiksystemen även på södra sidan av Sävån, exempelvis E20 och von Utfallsgatan.

En minskning av genomfartstrafiken genom området är önskvärd. Detta kan uppnås genom att framkomligheten försvåras så att fler bilister väljer de stora trafiklederna.

Trafiken på framför allt E6 och järnvägarna, men även de större matargatorna i stadsdelen, för med sig störningar för närboende. Vissa åtgärder har vidtagits, men frågan måste beaktas i framtiden, t.ex. vid kompletteringsbebyggelse av bostäder eller utveckling av trafiksystemen.

Utveckling och förändring

Om det omfattande förändringstrycket fortgår, finns det ett behov av att göra övergripande studier för hela eller delar av stadsdelen. I sådana studier kan avvägningar mellan olika intressen göras på en mer övergripande nivå. Det är speciellt viktigt att dessa avvägningar kan göras när det finns lite tillgång på mark att bygga på.

Vidare är det viktigt att komma ihåg att de enskilda projekten idag är små och den enskilda påverkan relativt liten. Sammanlagt kan påverkan bli större.

VILL DU VETA MER?

- ÖP99 – Översiktsplan för Göteborg; Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse – ett program för bevarande; Stadsbyggnadskontorer, Stadsmuseet/Kulturförvaltningen, Fastighetskontoret.
- Guide till Göteborgs Arkitektur; Claes Caldenby, Gunilla Bjur, Sven-Olof Ohlsson; Arkitektur Förlag m.fl.
- Stadsdelsförvaltningen i Örgryte
Telefon: 031-365 60 00
Fax: 031-365 63 13
www.orgryte.goteborg.se
- Stadsbyggnadskontoret
Telefon: 031-368 00 00
www.stadsbyggnad.goteborg.se
- Fastighetskontorets hemsida:
www.fastighetskontoret.goteborg.se
- Trafikkontorets hemsida:
www.trafikkontoret.goteborg.se
- Park- och Naturs hemsida:
www.parkochnatur.goteborg.se
- Miljöförvaltningens hemsida:
www.miljo.goteborg.se
- Göteborgs Stads hemsida:
www.goteborg.se

(6) ÖRGRYTE

BESKRIVNING AV STADSDELEN

Det finns 21 stadsdelsvisa beskrivningar, en för varje stadsdel i Göteborg. De är en kunskapskälla om de olika stadsdelarna och fungerar även som en introduktion till stadsdelens liv och miljöer för alla som är intresserade. Beskrivningarna har tagits fram i samarbete mellan stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningarna under 2006-2007.

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret